

EDUCAȚIE ȘI (RE)FORMARE!? (CONFERINȚA/DEZBATERE)

Educația, o putem recunoaște cu toții, merită!... Fără să fie nevoie, cu siguranță, să precizăm ceva anume, dar înainte de toate atenție, sprijin, dedicare, finanțare...

Iar dacă educația nu se poate realiza fără profesori, cel puțin nu în mod sistematic și pe măsura cerințelor societății în care trăim, „meritul” de mai sus se cuvine acordat și acestora.

Și totuși, este de subliniat faptul că recunoașterea nu este suficientă pentru ca trecerea ideii în concret să devină efectivă. Cu atât mai mult cu cât trăim în România, iar timpul ne-a demonstrat că aici încep cu adevărat problemele.

Importanța educației a fost și este recunoscută, dar tabloul pe care îl schițează informațiile furnizate, la mai bine de trei decenii de „insistență” în acest sens, nu este unul deosebit de onorant. Oricât de neplăcut sună, România a ratat și pare să rateze în permanență orice țintă legată de educație, fapt cu atât mai surprinzător cu cât din punct de vedere economic lucrurile au cunoscut un trend pozitiv. Sau poate că nu este atât de surprinzător: de beneficiile creșterii economice par să fi beneficiat într-o măsură mai mică cei care nu dispun de un alt „capital” decât propria muncă.

Cunoaștem, vor spune imediat cei care lucrează în educație, „importanța” lor, reflectată în veniturile obținute și nu doar declarativ, ajungând să fie recunoscută abia prin greva generală de mare amploare din 2023.

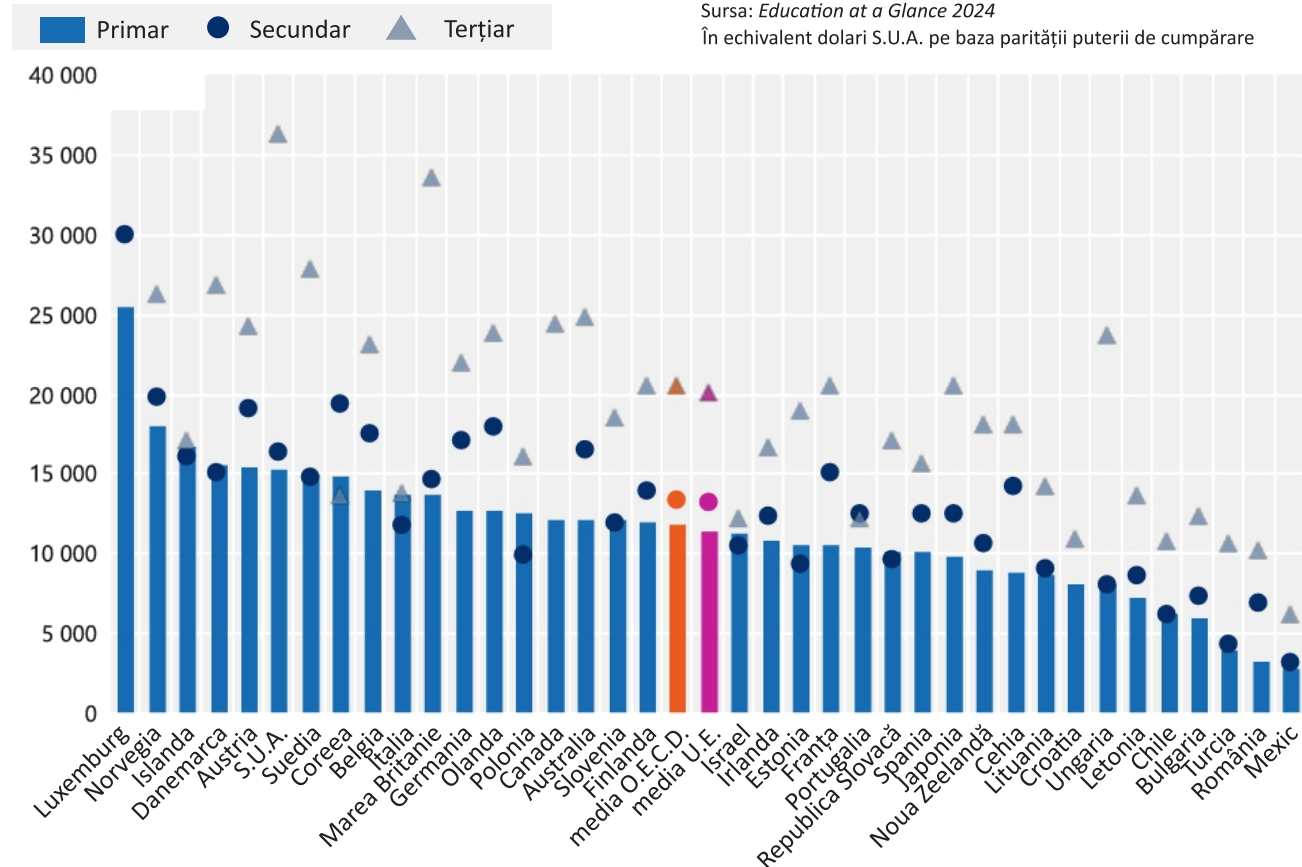
Avem nevoie, cu alte cuvinte, de o reformare relativă la educație, dar poate nu atât de o reformă în educație (dintre acestea educația pierzându-le de mult șirul, eșecul oricăreia dintre acestea făcând inutilă până și amintirea lor), cât de o reformă care să răstoarne cumva modul în care decurg lucrurile, o reformă care poate să releve mai întâi faptele și abia după aceea declarațiile cu privire la ceea ce se va întâmpla.

Desigur, educația nu va scăpa reformelor. Una dintre acestea este de altfel în curs, noua lege a învățământului preuniversitar, adoptată și ea în 2023, inițiind ceva de această natură. Și dacă auspiciile sub care a demarat implementarea sa nu se arată prea favorabile, cele mai multe dintre prevederile sale fiind reportate pentru anii următori, poate că se va reuși totuși concretizarea celor asumate (chiar dacă acestea sunt cam pe cât nu s-a reușit în ultimele trei decenii).

Presupunând totuși o reușită în acest sens, putem avea măcar așteptarea că educației îi va fi dat un făgaș mai favorabil? Greu de spus, deși am înclina să rămânem doar la mai diafana speranță, dar cu siguranță așteptarea ne va fi infirmată dacă reformei nu i se va oferi și un conținut dincolo de principii, idei și declarații, fie acestea concretizate chiar și până la nivelul (re)formării cadrelor didactice (așa cum ne-a fost dat cu fiecare reformă). Care ar fi acest conținut? Nimic deosebit și nimic special: România, prin eforturile sale în ceea ce privește educația, să ajungă să se plaseze în mai toate statisticile de genul celor următoare pe locurile în raport cu care începe să se nască invidia.

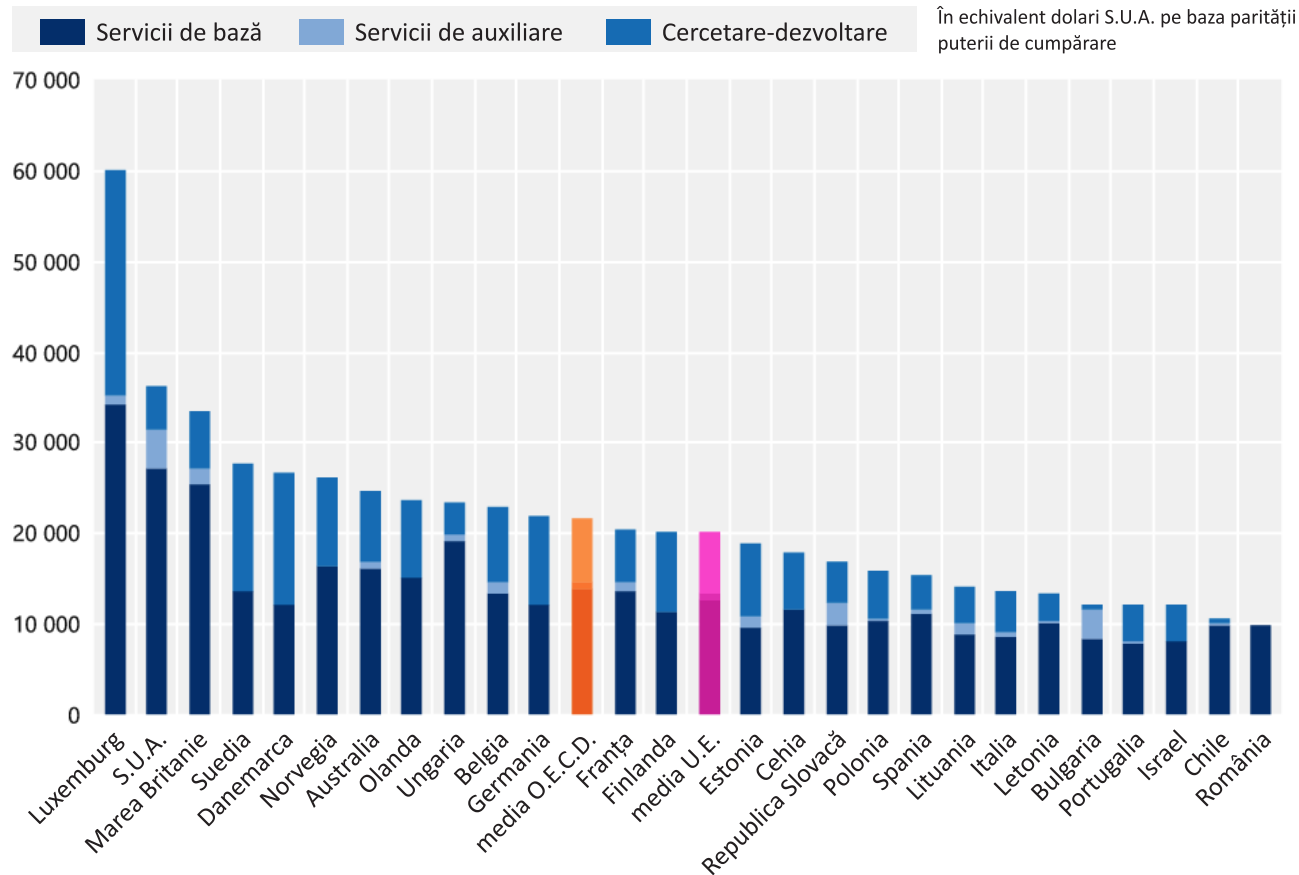

Cheltuieli totale pe elev din învățământul primar, secundar și terțiar (2021)

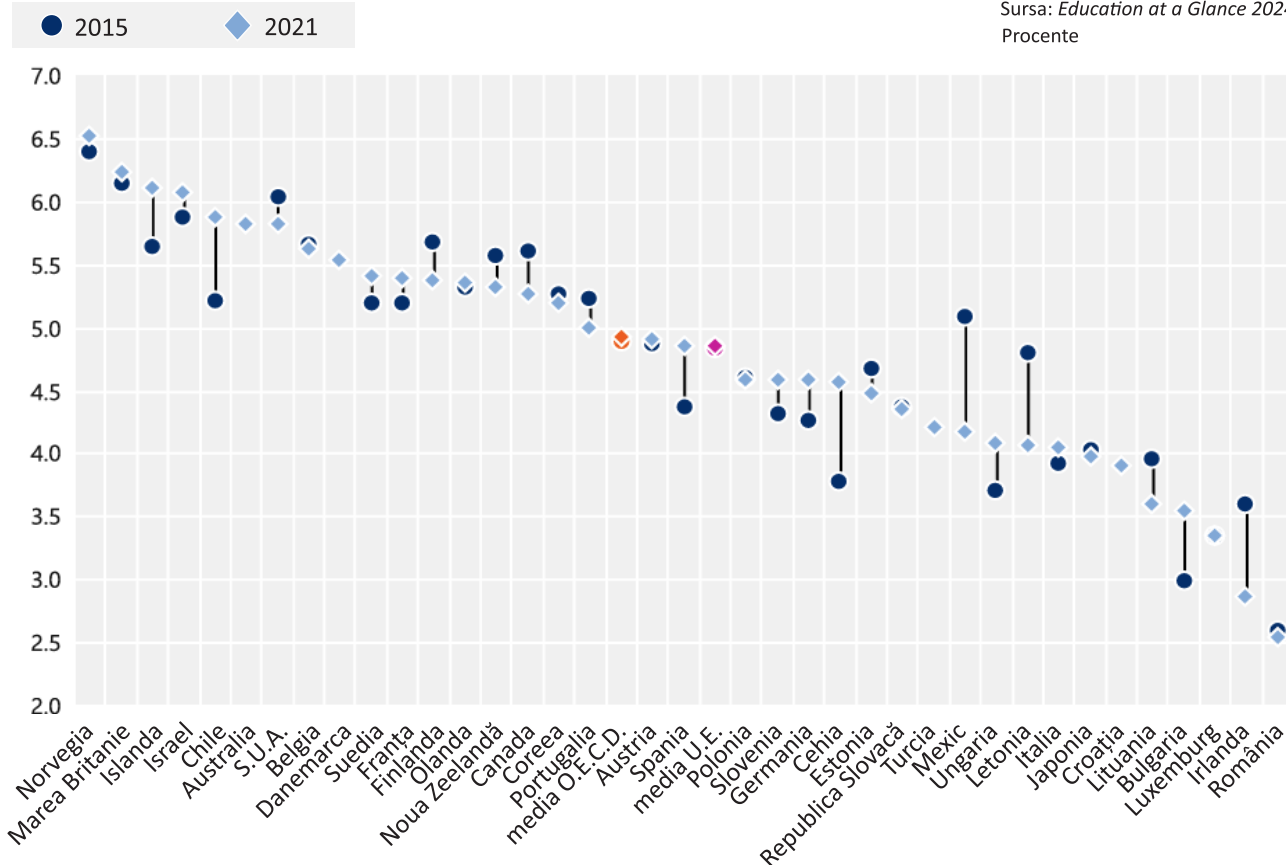
Educația românească a fost și continuă să fie subfinanțată. Această concluzie, care se poate desprinde cu ușurință din analiza datelor furnizate, este probabil ușor amendabilă dacă ținem seama de evoluția pozitivă a salarizării în domeniul educațional, consecință aceasta doar a mișcărilor de protest din anul 2023. Chiar și în această situație, o actualizare a cheltuielilor de personal va plasa România tot pe unul din ultimele locuri în ceea ce privește finanțarea educației.

Cheltuieli cu serviciile de bază, serviciile auxiliare și cercetare-dezvoltare pe elev din învățământul terțiar (2021)

Trendul cheltuielilor cu educația ca procent din P.I.B.(2015 și 2021)

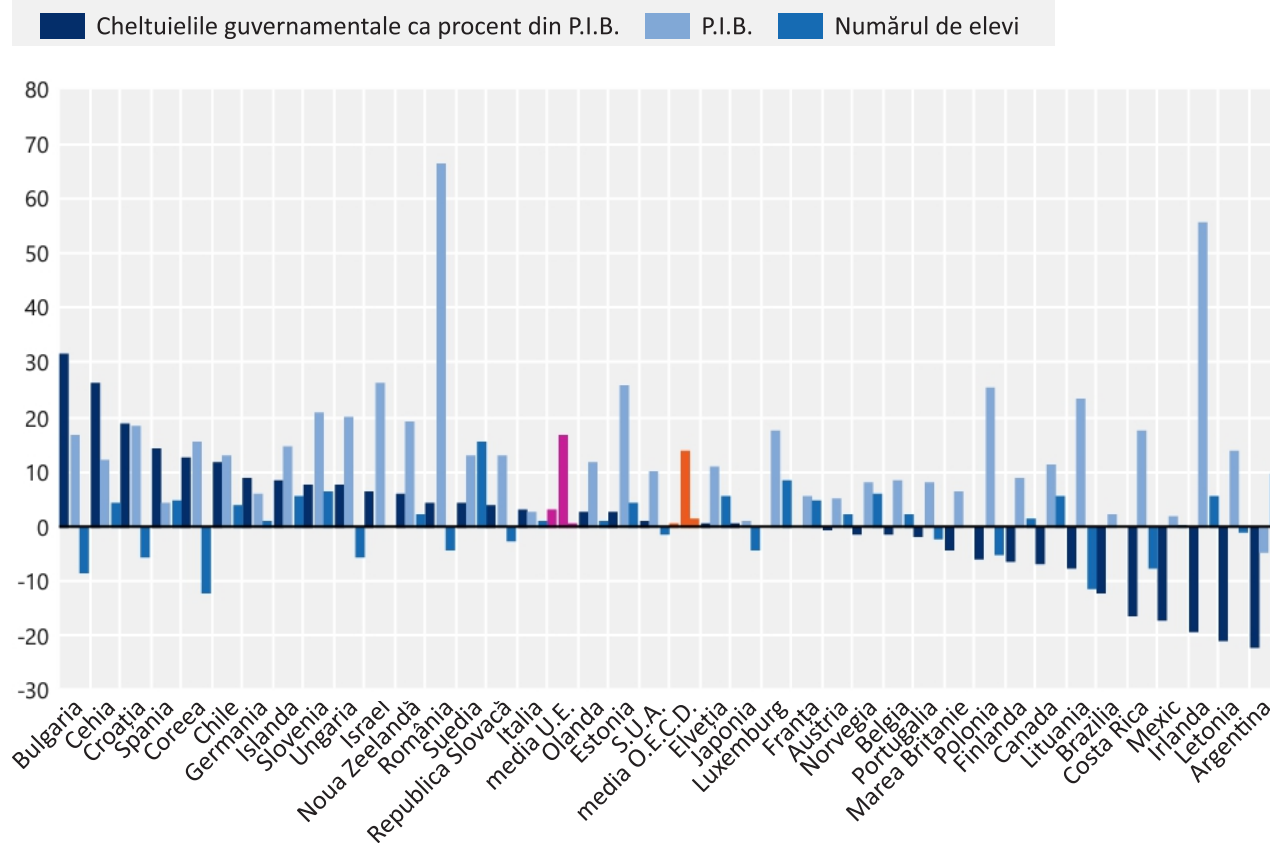

Cheltuielile României cu educația au crescut... dacă ne gândim la cifrele brute. Altfel, ele s-au redus, România adoptând foarte repede trendul multor țări europene care par să împingă încetul cu încetul în derizoriu șansele dezvoltării viitoare (desigur, pentru a vedea realitatea, trebuie să ignorăm declarațiile, planurile și reformele care par ca mai mult să încurce decât să ajute educația). Iar discrepanțele sunt enorme, mai ales dacă avem în vedere creșterea în perioada considerată a P.I.B.-ului, România înregistrând cea mai mare creștere între statele O.E.C.D., dar dovedindu-se cea mai puțin interesată de acest domeniu.

Modificările în cheltuielile guvernamentale cu educația, P.I.B. și numărul de elevi (între 2015 și 2021)

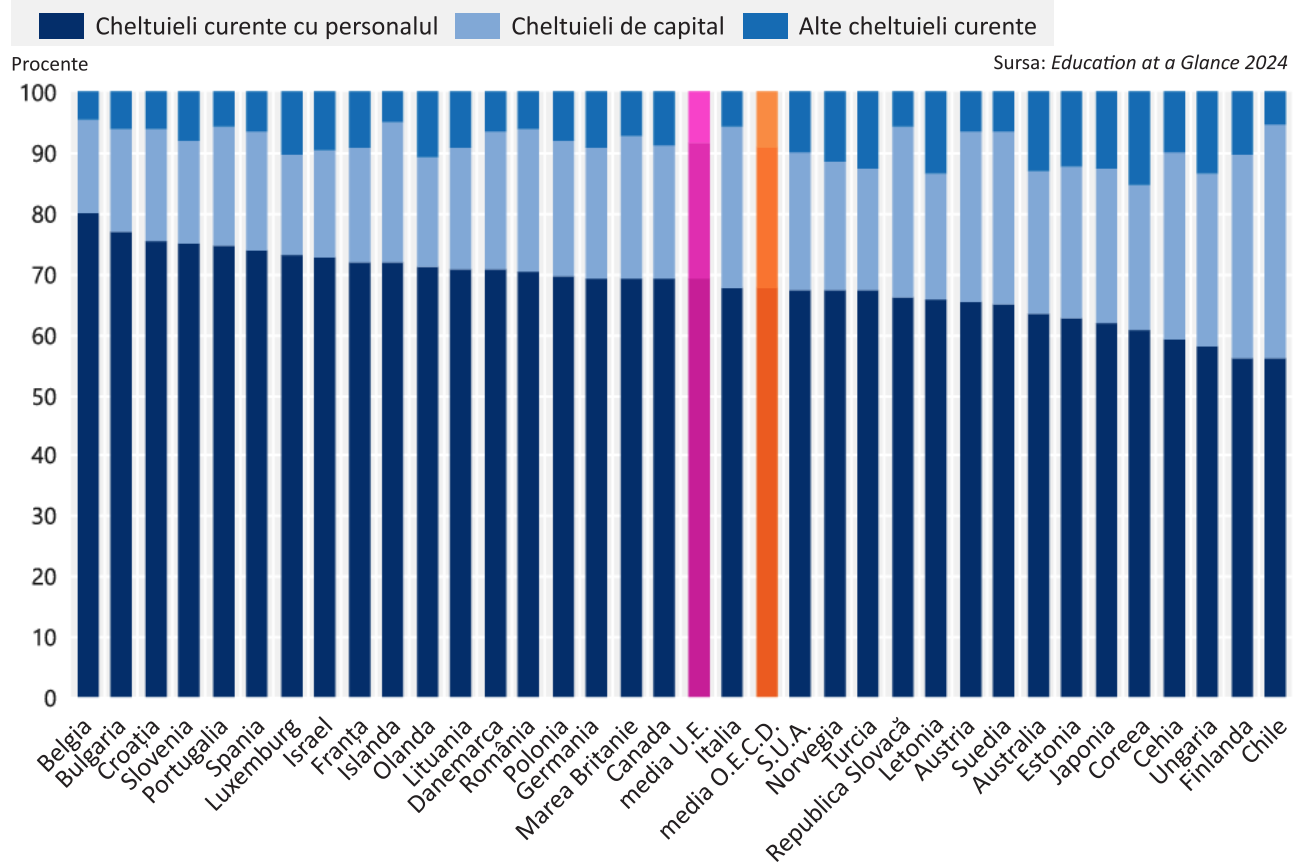
Procente

Sursa: Education at a Glance 2024

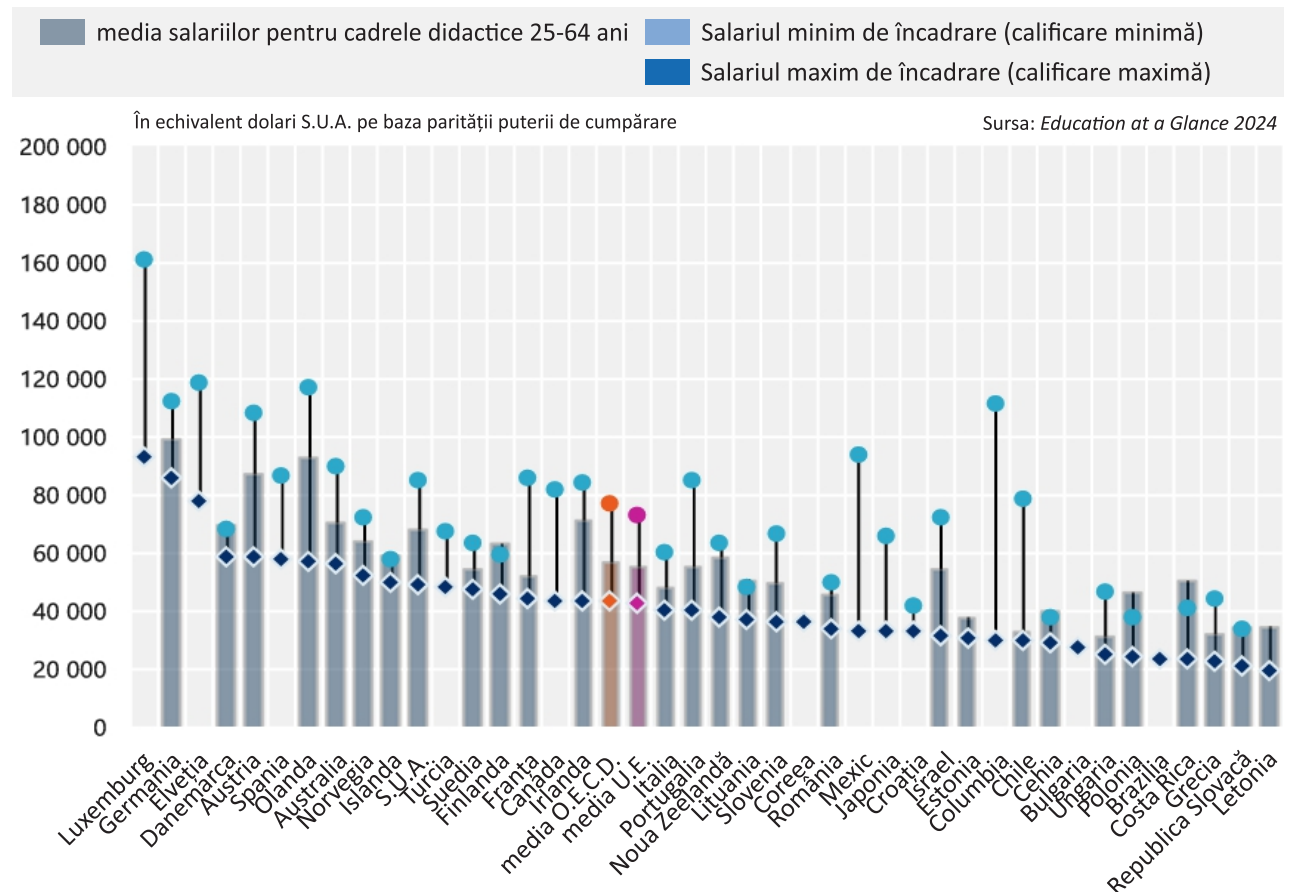

Distribuția cheltuielilor în educație(2021)

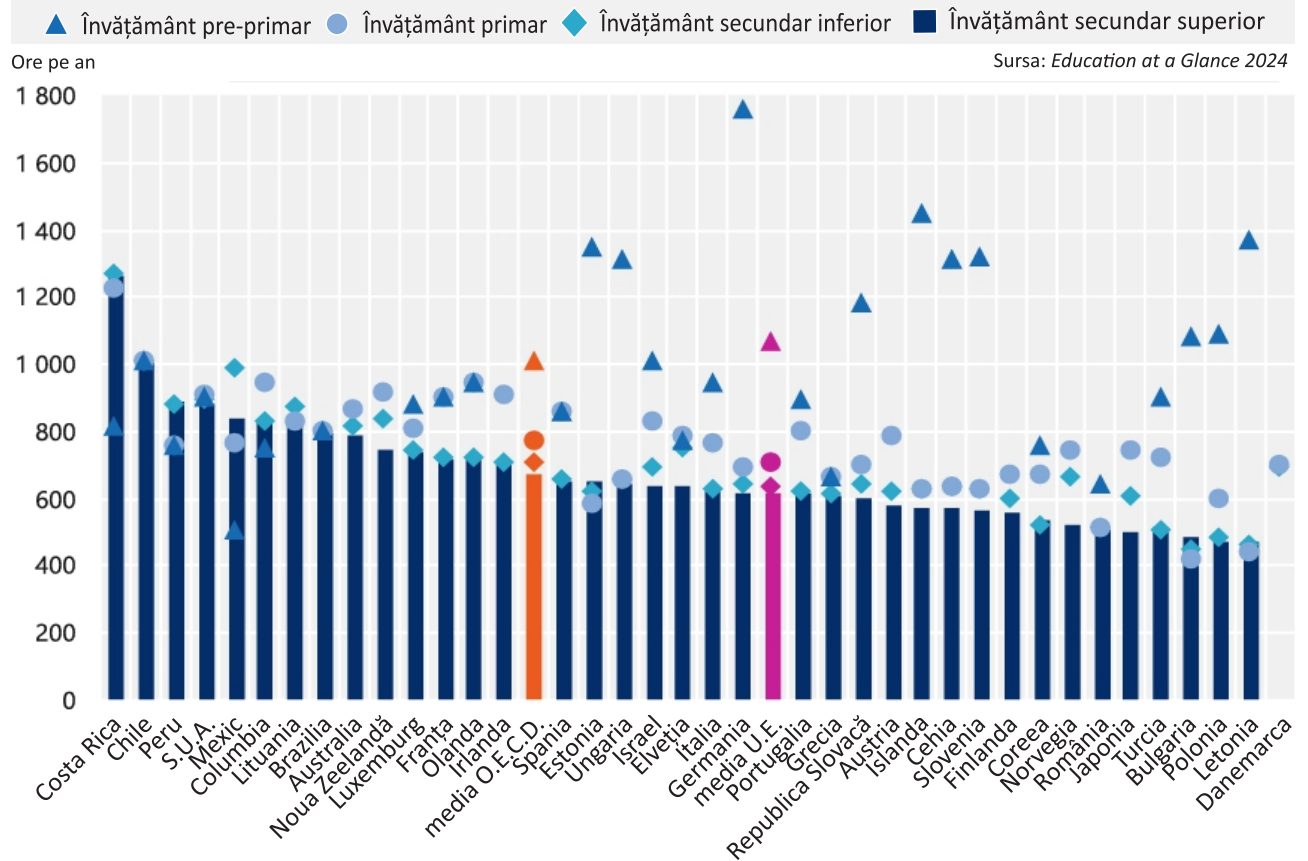

În pofida unora dintre „miturile” vehiculate, ponderea cheltuielilor cu salarizarea personalului din educație este comparabilă pe deplin cu abordările existente în majoritatea statelor europene. Totodată este de recunoscut că salarizarea personalului din educație s-a îmbunătățit în România, un progres obținut însă nu ca urmare a voinței politice sau măcar sociale, ci doar ca urmare a protestelor și a grevei generale din anul 2023. Cu toate acestea, apreciem că un astfel de progres este de menținut, România plasându-se încă relativ departe de medii, dar mai ales de majoritatea statelor europene.

Media salarizării cadrelor didactice din învățământul secundar inferior comparativ cu salariul minim, respectiv salariul maxim de încadrare (2023)

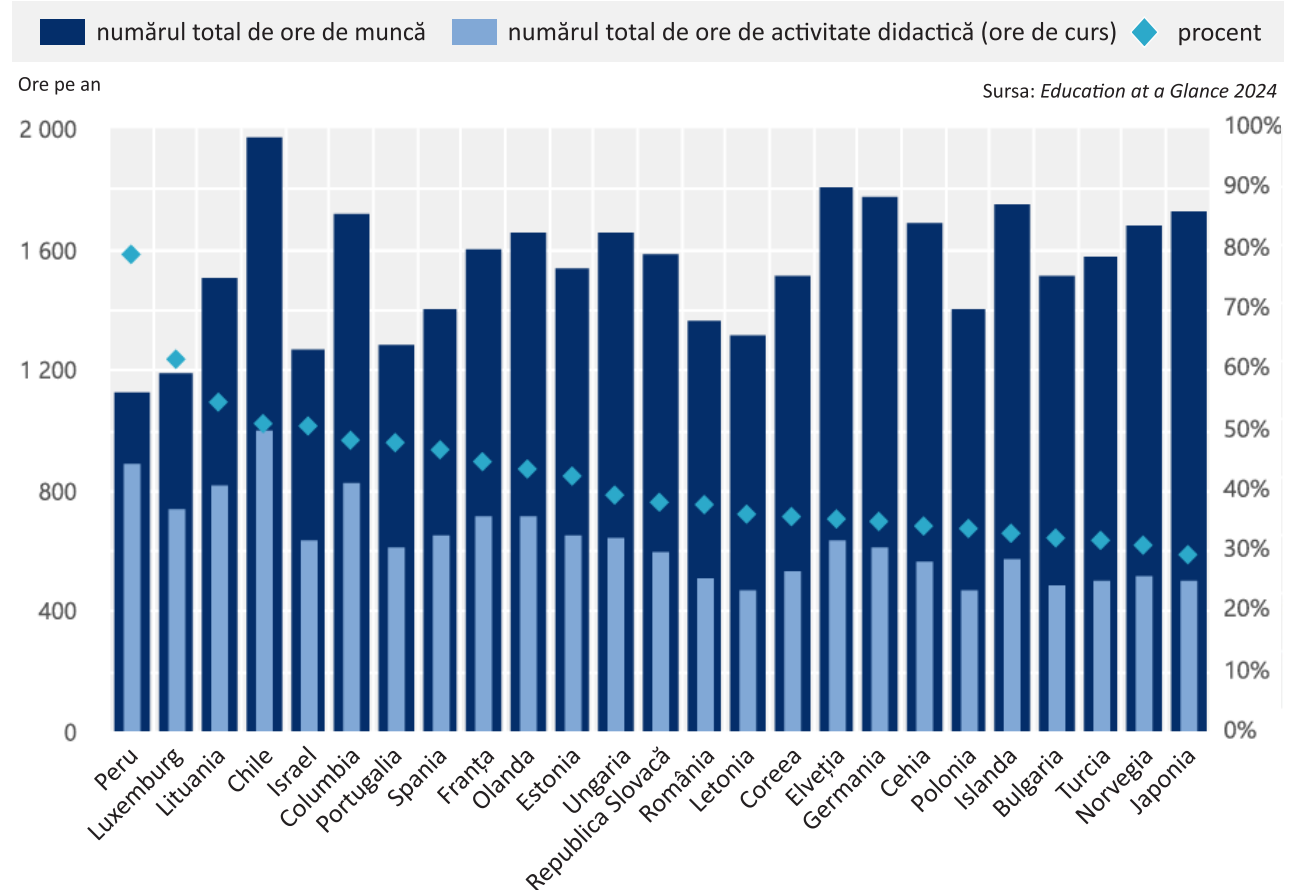

Activitatea didactică (ore de curs) pe nivel de educație (2023)

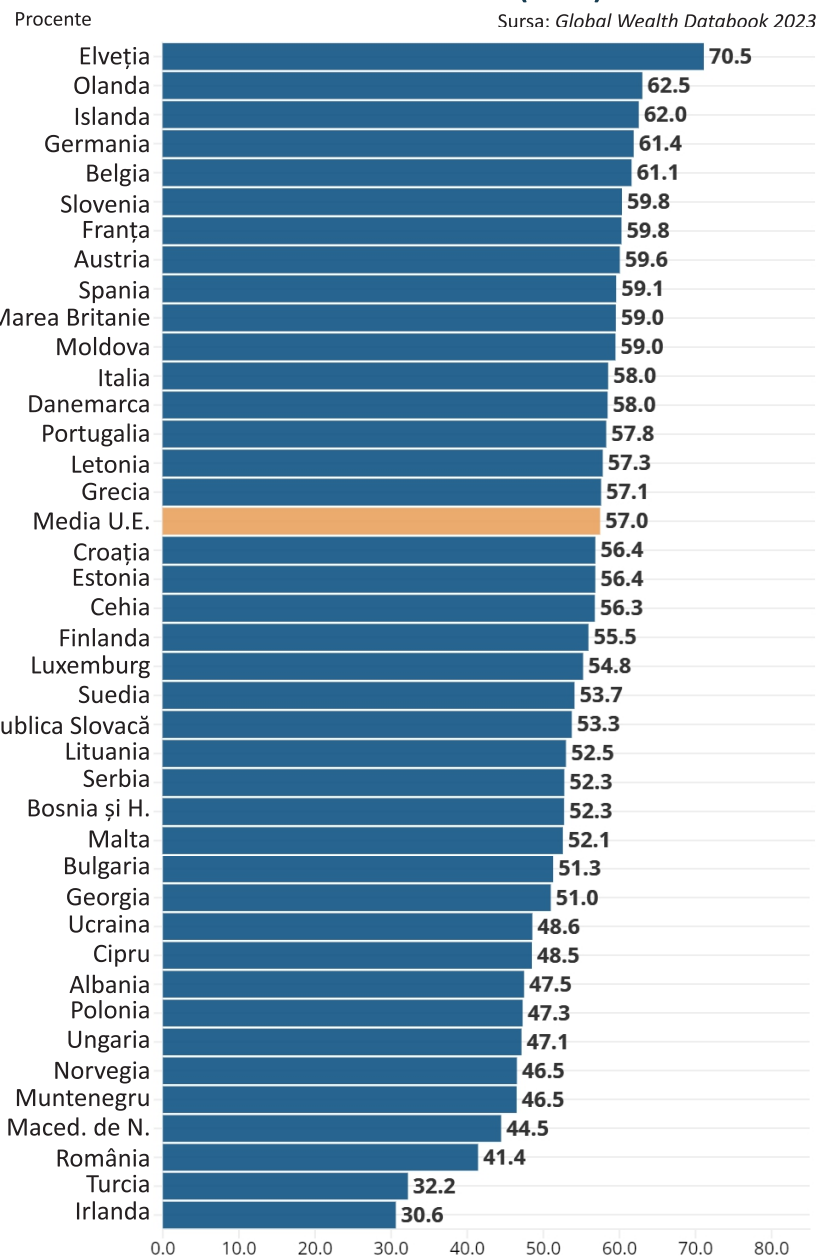

Timpul efectiv la catedră, dincolo de anumite specificități proprii fiecărei țări (de unde anumite situații care pot surprinde doar din lectura brută a informațiilor din reprezentările grafice), se încadrează între 30% și 50% din timpul total de lucru, România plasându-se din acest punct de vedere aproximativ pe mediana intervalului. Cu alte cuvinte, demersurile privind mărirea normei didactice sunt relativ lipsite de conținut. Desigur, deosebit de relevant este ceea ce „umple” restul timpului de muncă, în România, un fapt cunoscut, dar ignorat (în pofida declarativelor „campanii de debirocratizare”), „umplutura” fiind reprezentată în proporție covârșitoare de activități administrative.

Numărul total de ore de muncă, numărul de ore de activitate didactică (ore de curs), procentul orelor de activitate didactică în total ore de muncă (2023)

Ponderea veniturilor salariale în P.I.B. (2022)

Câștigurile salariale în România, în pofida înregistrării celor mai mari rate de creștere a P.I.B.-ului în rândul țărilor europene, continuă să fie modeste comparativ cu majoritatea țărilor europene, una dintre cauzele relevante în această privință fiind și modul de distribuire a P.I.B.-ului în societate. Astfel, România se regăsește mult sub media europeană, distribuția favorizând nu munca, ci capitalul. Consecința imediată este nivelul de trai al populației, care nu a crescut nici măcar pe măsura creșterii P.I.B.-ului, nivelul de sărăcie care afectează în măsuri diferite o mare parte a românilor influențând, inevitabil negativ, și educația.

Media câștigului pe persoană adultă (2022)

